

Til Stortingets Energi- og miljøkomité

Høringsinnspill fra Tekna til Meld. St. 35 (2023-2024) – Bærekraftig bruk og bevaring av natur

Tekna er fagforeningen for over 110 000 naturvitere, teknologer og studenter. Våre medlemmer har høyere utdanning og representerer viktige kunnskapsmiljøer i Norge.

Tekna vil berømme regjeringen for å ha utarbeidet et solid faglig grunnlag om de fysiske og samfunnsmessige rammene rundt naturpolitikken. Om Norges internasjonale naturarbeid og om betydningen av å forvalte naturen for fremtidens velferd. Stortingsmeldingen gir også en faglig sett god innledende beskrivelse som grunnlag for den norske oppfølgingen av de 23 målene i den internasjonale naturavtalen. Her har departementet beskrevet og dokumentert hvordan norsk natur er svekket over tid. Samtidig er det skissert i hvilke retninger vi kan gå for å snu utviklingen, og i Stortingsmeldingen presenteres en overordnet nasjonal strategi og plan for dette gjennom:

- Regelmessige oversikter
- Naturregnskap
- Menyer av tiltak for økosystemene
- Helhetlig og bærekraftig arealforvaltning
- Kommunene som nøkkelaktører (for bærekraftig naturforvaltning)
- Nasjonale bidrag (til målene i naturavtalen)
- Klima og natur (sett i sammenheng)

Når konklusjonene så trekkes gjennom formulering av de norske målene for oppfølging av de 23 globale målene i naturmeldingen og konkrete oppfølgingstiltak, vurderer Tekna at det faglige grunnlaget ikke følges opp gjennom klare mål og tilstrekkelig konkrete og kraftfulle tiltak.

De nasjonale målene er uklare og for lite ambisiøse. Flere er rett og slett ikke formulert som mål idet de ikke spesifiserer hvor langt man skal nå i angitte retninger innen bestemte tidspunkter. I slike tilfeller blir det vanskelig å følge fremdriften mot målene for korreksjon av retning og justering av innsats underveis for å sikre måloppnåelse.

Tekna bidrar gjerne til konkrete forslag til formuleringer for utvalgte mål. Sett fra Teknas side er målene 1, 2, 3, 15, 20 og 21 særlig viktige og gjenstand for skjerpede formuleringer.

Ut fra foreslåtte mål og tiltak kan det skapes et inntrykk av at regjeringen ikke har en sterk nok ambisjon om å følge opp den internasjonale naturavtalen på en effektiv måte. Dette forsterkes gjennom at det i forslaget til statsbudsjett for 2025 er en svekkelse i satsingen på natur. Tekna vil be Stortinget fjerne denne tvilen gjennom en offensiv behandling av naturmeldingen.

Tekna er også opptatt av at oppfølgingen av naturavtalen må utvikles kontinuerlig frem til 2030 og videre. Det innebærer å bygge på lærdommer underveis og bygge på med nye tiltak gjennom de årlige statsbudsjettene. Tekna mener at innsatsen må trappes opp årlig de kommende årene. Sett i lys av dette er det svært viktig å starte denne prosessen gjennom årets budsjettbehandling. Budsjettet for 2025 må ses som første trinn i oppfølgingen av naturmeldingen. Det finnes et godt grunnlag for dette i form av vedtatte, men ennå ikke oppfylte, politiske mål og et godt kunnskapsgrunnlag som regjeringen delvis selv har bestilt eller som er tilgjengelig for regjeringen gjennom forskningssystemet.

Tekna viser til allerede presenterte innspill til statsbudsjettet 2025 som i hovedtrekk er:

Klima- og miljødepartementet (kap. 1400, post 21)

50 mill. kroner til en tilskuddsordning for teknologiutvikling på avløpsområdet i vannbransjen etter modell av eksisterende ordning for drikkevann. Ordningen administreres av egnet myndighet underlagt klima- og miljødepartementet.

Kunnskap om klima og miljø (kap. 1410)

Økning av bevilgningen med 412 mill. kroner over postene 21, 23, 71 og 73. Summen skal bidra til å kartlegge naturområder, styrke arbeidet med naturkart og gi økte midler til forskning. Tekna ber spesielt om midler til en ny ordning for forskningssentre for natur etter mønster av FMEene, jfr. side 197 i Naturmeldingen.

Artsdatabanken (Kap. 1411)

Økning av bevilgningen med 20 mill. kroner, slik at store behov for IKT-investeringer ikke går på bekostning av midler til ny kunnskap om natur og formidling av dette.

Miljødirektoratet (kap. 1420)

Økning av bevilgningen med 1241 mill. kroner over postene 01, 21, 31, 32, 60 og 80 for å styrke kapasiteten til arbeid med vern og restaurering av natur. Dette innebærer tiltak som erverv og vern av naturområder, restaurering av vassdrag, våtmark og myr samt tilskudd til natursats. Beløpet inkluderer også reversering av et kutt på 449 mill. i forhold til revidert budsjett til skogvern over post 32.

Tekna vil i tillegg peke på følgende punkter for oppfølging av naturmeldingen:

- Tekna er skuffet over at regjeringen avviser EUs naturrestaureringsforordning som ikke EØS-relevant, se meldingens side 50. Tekna ber Stortinget ta initiativ overfor regjeringen slik at naturrestaureringsforordningen likevel følges opp som ledd i regjeringens handlingsplan for naturmangfold.
- Det faglige grunnlaget i oppfølgingen av naturmeldingen bør suppleres gjennom at Naturpanelets (IPBEs') kommende rapport om biomangfold og

transformative endringer tas inn i grunnlaget for den norske handlingsplanen for natur og behovet for transformativ endring påpekes.

- Gjennom prosessen må det klargjøres at naturavtalens mål om 30% vern og beskyttelse og 30% restaurering skal være retningsgivende for Svalbard, Jan Mayen, havområdene og fastlands-Norge hver for seg.
- Meldingen fastsetter ikke mål for vern og beskyttelse av havområdene og presenterer ikke nå en tiltaksplan for hvordan fremtidig mål skal oppnås. Dette begrunnes ut fra at (meldingen side 102) *Norge vil vurdere hvordan det skal fastsettes et mål om vern og andre effektive arealbaserte bevaringstiltak for havarealene under norsk jurisdiksjon etter at den nærmere vurderingen av områder som kan anerkjennes som bevart gjennom OECM er gjennomført. Regjeringen legger vekt på å bidra til oppfølgingen av det globale målet i naturavtalen og vil komme tilbake med en plan for hvordan et fremtidig mål kan oppnås på en måte som samtidig legger godt til rette for bærekraftig bruk av norske havområder.* Tekna frykter at en slik prosess vil forsinke arbeidet med vern og beskyttelse av havarealer og oppfordrer Stortinget til å presisere at arbeidet med vern og beskyttelse av havområder må startes opp allerede kommende år.
- Tekna ber om at mål om etablering av en nasjonal plan for naturrestaurering tas inn i handlingsplanen for natur.
- Det dokumenteres stadig bedre at bekjempelse av både naturkrisen og klimakrisen er avgjørende for våre fremtidige livsbetingelser. Likeså at oppgradering av naturinnsatsen er et effektivt klimatiltak gjennom å sikre samfunnet mot klimaskader og øke opptak av karbon gjennom naturlige prosesser. Økte investeringer i naturtiltak har nå derfor et dobbelt formål i å motvirke både klimakrisen og naturkrisen.
- Tekna noterer at man i meldingen fremmer forslag om en ordning for forskningssentre for natur etter mønster av FMEene. Tekna har selv fremmet forslag om dette og støtter forslaget. Tekna mener imidlertid at dette må signaliseres klarere at det skal settes av ressurser til gjennomføring av dette.
- Tekna er bekymret for at nåværende reduksjoner i forskningsbevilgninger skal ramme naturforskningen sterkt. Ett eksempel på dette er de varslede kuttene som Havforskningsinstituttet må gjennomføre. Det vil gi oss mindre viktig kunnskap om havet.
- Tekna er bekymret for at det ikke satses nok på realfag i skolen. Vi trenger mer naturfag i skolen, og stimulere til at flere elever velger realfag, slik at vi har nok naturvitere og realister til å innfri de kommende utfordringene som naturmeldingen peker på.

Gjennom dette vil Tekna oppfordre Stortinget til å søke bred enighet om en fortsatt styrking av naturinnsatsen hvert av årene frem mot 2030, både gjennom de årlige statsbudsjettene og gjennom andre typer satsinger. De seneste årene har behandlingen av bevilgninger til naturformål vært preget av gjentatte omkamper om temaet, med midlene til frivillig skogvern i sentrum. Tekna håper at behandlingen av naturmeldingen vil preges av felles langsiktig politisk fokus og ønske om å styrke den nasjonale natursatsingen.